

תשע"ו - Vayechi - WhatsApp

(1- גדרה ומהותה של 'אהבת עולם', ואיך בכחה דוקא להשפיע על הנפש הבהמית - ישנה אהבת ה' שנקראת 'אהבת עולם' היות ש"היא האהבה שנלקחה מעולמות" (תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים), היינו היא אהבה כזו שנולדה מהתבוננות בדרגות באלקות השייכות לעולמות, וזהו שהיא 'לקוחה' מעיני העולם, כי הדבר המביא לידי אהבה זו היא התבוננות באלקות השייכת להעולמות. ובכללות יותר, גם בגלל עובדה זו עצמה שאהבה זו נוצרת על ידי השכל (-התבוננות), שהוא כח מוגבל של גדרי העולם, אומרים שאהבה זו 'לקוחה' מה'עולם'. וההתבוננות לבוא לאהבה זו היא, בכך שהחיות האלקית הנמשכת מאתו יתברך להחיות כל העולמות היא הארה חיצונית בלבד ואינה בערך כלל למהותו ועצמותו יתברך, שמזה מתעורר באהבה ורצון לידבק בהקב"ה עצמו, כי כל העולמות וכל אשר בהם אינם קשורים לעצמות האלקות, כי כל חיותם באה מהארה מצומצמת וחיצונית בלבד, ולכך ישתוקק לעלות ולהיכלל בהקב"ה עצמו שלמעלה מכל זה. ומאחר שאהבה זו ביסודה באה מהתבוננות מה'עולם', לכן יתכן שגם הנפש הבהמית שבאדם תהיה חדורה באהבה זו, ושרצונה ייהפך להיות רק כזה שחפץ לגילוי אלקות (משא"כ מאהבה עליונה יותר שלמעלה מגדרי העולם, שאינה מתייחסת כלל להנפש הבהמית ואינה 'מבררת' ומעלה אותה, היות שהיא למעלה ממנה לגמרי).

(ע"פ תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים מיון)

(2- פירוש התפלה 'ישתבח שמך לעד' על פי פנימיות העינים - כתיב 'מלכותך מלכות כל עולמים', והפירוש הפנימי הוא, שחיות כל העולמות באה מבחינת מלכותו יתברך בלבד. וזהו כמשל המלך שרק שמו - הארה בלבד - של המלך מתפשט על אנשי מדינתו, שכל הקשר בין אנשי המדינה עם המלך אינו עם המלך עצמו, אלא רק בכך ש'שם' המלך נקרא על מדינתו ועמו, שהם ברשות המלך ומשתייכים אליו. וכך למעלה, שהפירוש בכך שכל העולמות מקבלים חיותם מבחינת מלכותו הוא, שרק 'שמו' - הארה חיצונית ומועטת מאד - מתפשט למטה להחיות העולמות. וזהו מה שאומרים בתפלה 'ישתבח שמך לעד', 'שמך' דייקא (ולא 'ישתבח ה'), שרק בחינת 'שמך' בלבד (הארה של אלקות) מחיה ומהווה כל העולמות כולם אין קץ (כי יש עולמות ונבראים אין קץ, כמאמר רז"ל על הכתוב 'עלמות אין מספר' - אל תקרי 'עלמות' אלא 'עולמות', היינו, שיש בלי גבול עולמות ונבראים). וזוהי הכוונה הפנימית במה שאומרים 'ישתבח שמך לעד' - שה'לעד' (העולמות עד אין קץ), כולם מקבלים חיותם רק מ'שמך' - מהארה חיצונית של אלקות, כי הקב"ה עצמו הוא למעלה לגמרי מגדר העולמות.

(ע"פ תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים מיון)

(3- 'אהבת עולם אהבתנו' - 'אהבת עולם' דוקא היא האהבה שלנו - 'אהבת עולם', כאמור לעיל, היא אהבה המתעוררת בלב האדם מחמת התבוננותו בגדולת ה' הניכרת מתוך העולמות דוקא (בניגוד ל'אהבה רבה' שבאה מהכרת גדולתו יתברך כפי שהוא למעלה מהעולמות). וזהו התוכן הפנימי במה שאומרים בתפלה 'אהבת עולם אהבתנו', שמלבד הפירוש הפשוט ב'אהבתנו' שהקב"ה אוהב אותנו בבחינת 'אהבת עולם' - אהבה נצחית ('עולם' מלשון 'לעולם ועד') - הנה, 'אהבתנו' מדבר גם על אהבת האדם לה', ומורה לנו אודות מהותה של אהבה זו בכלל, שכשהיא נמצאת אצל האדם היא 'מתלבשת' בתוך האדם בפנימיותו ומתאחדת עמו ('אהבתנו' - האהבה נעשית מחובר ומקושר בפנימיות שלנו). כי היות שאהבה זו נולדת מההתבוננות ה'נלקחת' מה'עולם', כנ"ל, דהיינו מדריגה באלקות ה'שייכת' להעולמות, מובן, שהמדריגה שאליה נעשה האדם מקושר על ידי אהבה זו היא מדריגת אור 'מוגבל'. ומזאת הטעם גם כן, האהבה עצמה באה בהגבלה, ולכן היא 'מתיישבת' בפנימיות בלב האדם - כי האדם הוא 'כלי' אל אור מוגבל ומצומצם זה.

(ע"פ תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים מיון)

(4- עיניה של 'אהבה רבה' - גילוי הקשר של עצם הנשמה עם עצמותו יתברך - 'אהבת עולם' היא, כאמור, אהבה שיסודה מה'עולם', לכך, המדריגה באלקות שאליה נעשית האדם מקושר באהבה זו היא למדריגה מוגבלת (וכן האהבה עצמה היא מוגבלת).

ואילו 'אהבה רבה', היא ה'אהבה' שמצד 'עצם' הנשמה, וכיון שעצם הנשמה מושרשת בעצמותו יתברך ממש, לכן, כשהיא מתגלית, נעשה האדם מקושר לאלקות שלמעלה מעלה מהעולמות. כי ענינה של אהבה זו הוא התגלות הקשר שיש לעצם הנשמה לאלקות.

כידוע, שהנשמה של יהודי היא 'חלק אלקה ממעל ממש' (תניא ריש פ"ב), וכפירוש הפנימי של הפסוק 'חלק הוי' עמו', שנשמת היהודי היא בעצם 'חלק הוי' - חלק מעצמותו יתברך ממש. ומאחר שעצם הנשמה קשורה לעצמותו יתברך, ממילא מובן שכשהיא מתגלית, נוצר קשר של האדם עם אלקות באופן אחר לגמרי מהנעשה ע"י 'אהבת עולם'.

כי ב'אהבת עולם' הקשר של האדם הוא לאלקות השייכת לעולמות, משא"כ עצמותו יתברך הוא למעלה מעלה מהעולמות, עד שאין לו ערך כלל עמהם, ואינם באותו גדר אפילו.

וריחוק הערך של הקב"ה מהעולמות הוא יותר מהריחוק שיש בין טפה אחת של ים אוקיינוס וכל הים הגדול (שהוא כמובן ריחוק עצום מאד), כי סוף סוף יש להטפה יחס לכל הים, שהיא באותה המהות של הים, ששניהם מים, רק שהיא קטנה יותר מהים. משא"כ הקב"ה עצמו הוא בלי גבול וכל העולמות מוגבלים, הרי שאינם באותה המהות כלל.

(ע"פ תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים מיון)

(5- ב'אהבה רבה' אין הפסק היות שאין הקליפה עומדת כנגדה -

אחד ההבדלים בין 'אהבת עולם' ל'אהבה רבה' הוא, של'אהבת עולם' יש הפסק, כי "ידוע ד'את זה לעומת זה עשה האלקים', דכמו שיש אהבה דקדושה האלקית, כמו כן ממש בהסיר לבו ודעתו ויתחיל לחשוב בעניני גופניים מעולם הפירוד, יפול באהבות זרות דקליפה כו" (תורת חיים פ' ויחי).

דהיינו, כיון שיש כנגד אהבה זו 'לעומת זה' בקליפה, לכן שייך שיהיה לאהבה זו הפסק, ויתכן שתמורת בחינה זו בקדושה, יהיה האדם קשור לבחינה זו בקליפה ע"י שיפנה לבו לעסקי העולם.

ואילו ב'אהבה רבה' אין הפסק, כי למרות שברוב הדברים שבקדושה יש כנגדם 'לעומת זה' בקליפה, הנה אין 'לעומת זה' בקליפה לבחינת אהבה זו הנובעת מעצם הנפש, כי אין בקליפה קשר עצמי עם הקדושה כמו שיש בנשמות ישראל.

ואף שגם לקליפה יש רצון חזק ועצום מאד, כמו שרואים במוחש שלתענוגי העולם יכול להיות רצון גדול, מכל מקום, אין הרצון באופן כזה שאי אפשר להיות באופן אחר, משא"כ ברצון הנפש האלקית לידבק בה', כפי שזה נובע מעצם הנפש ממש, אי אפשר להיות באופן אחר (ראה תניא פי"ח). ומאחר שאין בקליפה רצון כזה, אין הקליפה יכולה להפסיק אותו.

(ע"פ תו"א ויחי ד"ה חכלילי עינים מיון)